Jyri Lavikainen, VTM, tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

Puolustusselonteko ja ydinasepelote strategisessa toimintaympäristössä

Lausunto puolustusvaliokunnalle 20.3.2025

Puolustusselonteko ja Suomen turvallisuusympäristö

Puolustuselonteon kuvaus perustuu reaalipoliittiseen arvioon globaalien voimasuhteiden muutoksesta ja siten kestää yleisellä tasolla aikaa. Selonteko on kuitenkin laadittu ennen Yhdysvaltojen hallinnon vaihtumista seurannutta linjan muutosta, joka tulee todennäköisesti vaikuttamaan sen politiikkaan Euroopassa koko selontekokauden ajan. Uuden linjan pysyvyyteen vaikuttaa Ukrainan sodan ratkaisu, mutta muutos ilmenee jo niin monella ulkopolitiikan lohkolla, että alustavien johtopäätösten tekeminen alkaa olla jo mahdollista.

Euroopan ja Yhdysvaltojen välinen kohtalonyhteys, joka kylmän sodan aikaisessa ideologisessa kamppailussa Neuvostoliittoa vastaan oli ilmeinen, on heikentynyt suurvaltakamppailun aikakaudella. Venäjä ei muodosta Neuvostoliiton kaltaista uhkaa Yhdysvalloille. Samalla Yhdysvaltojen uuden hallinnon myötä Yhdysvaltoja ja Eurooppaa yhteen sitonut arvopohja on heikentynyt.

Yhdysvaltojen uuden politiikan taustalla on hallinnon arvopohjan vaihtumisen lisäksi reaalipoliittiset syyt, joita selonteossa myös käsitellään. Yhdysvaltojen asevoimat ovat mitoitettu käymään sotaa yhtä suurvaltavastustajaa vastaan yhdellä alueellisella sotanäyttämöllä. Kiinan sotilaallisen voiman kasvun myötä voimatasapaino Indopasifisella alueella kääntyy kuitenkin koko ajan enemmän Kiinan eduksi. Samaan aikaan Venäjä muodostaa vakavan turvallisuusuhkan Euroopalle, ja kykenee ydinaseillaan uhkaamaan Yhdysvaltojen olemassaoloa. Syntynyttä ongelmaa on Yhdysvalloissa kutsuttu kahden vertaisvastustajan tai lähes-vertaisvastustajan haasteeksi.

Yhdysvaltojen edellisen hallinnon aikana Nato ryhtyi ratkaisemaan ongelmaa yhteistyöperusteisesti, jota myös puolustusselonteon sisältö heijastaa: Eurooppa tukee Yhdysvaltojen turvallisuustavoitteita Indopasifisella alueella, ja Yhdysvallat tukee Euroopan turvallisuustavoitteita omalla alueellaan. Kiinan tuki Venäjälle Ukrainan sodassa vahvisti Yhdysvaltojen ja Euroopan välistä turvallisuusyhteyttä. Yhdysvaltojen uusi hallinto yrittää kuitenkin ratkaista kahden vertaisvastustajan ongelman lyömällä kiilaa Venäjän ja Kiinan väliin luopumalla vastakkainasettelusta Venäjän kanssa, minkä myötä Yhdysvallat on alkanut myötäillä Venäjän tavoitteita Ukrainan sodassa. Seurauksena Yhdysvaltojen ja Euroopan käsitykset turvallisuusuhkista ja niihin vastaamisesta ovat alkaneet erkaantua.

Liennytys tuskin ratkaisee Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin kriisiä, koska Venäjä pysyy nykyistä järjestystä haastavana revisionistisena valtiona. Vaikka Ukrainan sodan mahdollista päättymistä seuraisi sodaton aika, jonka aikana Venäjä luo tarvittavat taloudelliset puskurit ja varustautuu uudelleen, uuden sodan uhka säilyy. Päinvastoin Yhdysvaltojen suostuminen Venäjän etupiirivaateisin ja sotilaallisten resurssien siirtäminen pois Euroopasta vahvistaisi Venäjälle sodankäynnin olevan tehokas, joskin edelleen kallis ja riskialtis, menetelmä ulkopoliittisten tavoitteiden edistämiseen. Yhdysvaltojen päämäärätietoinen pyrkimys liennytykseen saattaa lisäksi rohkaista Venäjää jatkamaan Naton 5 artiklan kynnyksen alapuolella tapahtuvaa vihamielistä toimintaa Euroopan valtioita vastaan.

Jos Yhdysvallat vetää Euroopasta suuren osan joukoistaan ja supistaa harjoitustoimintaansa voimakkaasti, myös ulotetun pelotteen uskottavuus heikkenee, koska vaikka vastustaja ei uskoisi Yhdysvaltojen suojelevan liittolaisiaan ydinaseillaan, se todennäköisesti uskoo Yhdysvaltojen suojelevan omia asevoimiaan. Globaalina toimijana Yhdysvaltojen kiinnostus Eurooppaan tuskin katoaa kokonaan, eikä Euroopan-joukkojen supistaminen vaikuttaisi Yhdysvaltojen strategista pelotetta ylläpitäviin suorituskykyihin, jotka ovat kaikki sijoitettu Yhdysvaltoihin. Lisäksi Yhdysvaltojen turvallisuuspolitiikan on otettava huomioon myös Venäjän ydinasevoimat, kuten 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Samoin on Venäjän otettava huomioon Yhdysvaltojen strateginen pelote harkitessaan voimankäyttöä Yhdysvaltojen liittolaisia vastaan.

Yhdysvaltojen valmius puolustaa liittolaisiaan on hallinnon uuden politiikan myötä herättänyt huolta myös Suomessa. Kysymys Yhdysvaltojen valmiudesta puolustaa liittolaisiaan on käytännössä yhtä vanha kuin Nato itse, eikä siihen ole täysin varmaa vastausta. Liittoutunut valtio ei voi ennen sodan syttymistä tietää varmasti, mitä apua se saa. Pelotepolitiikan tehtävänä on kuitenkin sodan ennaltaehkäisy, mikä ei edellytä varmuutta mahdollisen tulevan sodan olosuhteista, vaan riittävää epävarmuutta sodan aloittamiseen liittyvistä riskeistä. Ulotetun pelotteen uskottavuuteen liittyvät kysymykset ovatkin erilaisia hyökkääjälle ja puolustajalle. Yhdysvaltojen liittolainen joutuu kysymään, ”entä jos Yhdysvallat ei tule apuun”? Hyökkäystä harkitseva joutuu kysymään, ”entä jos Yhdysvallat tuleekin apuun?”

Niinpä sodan ennaltaehkäisyn kannalta keskeisin kysymys ei ole, ”onko Yhdysvallat valmis puolustamaan liittolaisiaan” vaan ”onko Yhdysvallat valmis ylläpitämään pelotetta aggressiota vastaan?” Kynnys ja kustannukset jälkimmäiselle ovat ensimmäistä matalampia, ja toistaiseksi Yhdysvallat on sitoutunut pelotteen ylläpitoon. Linjaukset saattavat kuitenkin tässäkin asiassa elää, jos Yhdysvaltojen liittolainen ei täytä Naton puolustusbudjettien tavoitetasoa. Selonteossa määritelty Suomen sitoutuminen Naton tavoitetasoon on siten ensiarvoisen tärkeää.

Suomen puolustusratkaisun kestävyyttä tarkastellessa on kuitenkin otettava huomioon mahdollisuus Yhdysvaltojen haluttomuudesta puolustaa liittolaisiaan. Käytännössä selonteossa tehdäänkin näin perustamalla Suomen puolustusjärjestelmä Naton jäsenenäkin Naton 3 artiklan mukaiseen vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn. Samoin Suomi ylläpitää monenvälistä yhteistyötä keskeisten liittolaisten kanssa. Kahdenväliset puolustusyhteistyökumppanit kuvataan tärkeysjärjestyksessä: Ruotsi, Norja, Tanska, Yhdysvallat, Britannia. Käytännössä puolustushallinto siis olettaa, aivan oikein, että liittolaisten valmius puolustaa toisiaan perustuu poliittisia sitoumuksia enemmän maantieteellisen läheisyyden synnyttämiin jaettuihin kansallisiin intresseihin. Yhdysvaltojen uuden politiikan myötä kansallisen puolustuksen ja muun puolustusyhteistyön merkitys kuitenkin korostuu entisestään. Tilanne olisi huomattavasti vakavampi, jos Suomen puolustusratkaisu nojaisi vain Yhdysvaltoihin, mutta selonteosta ei tällaista ajatusta välity.

Venäjän ydinasedoktriinin kehitys

Ukrainan sota on historian ensimmäinen hyökkäyssota, jossa ydinasekiristystä hyväksikäyttäen hyökkääjä on yrittänyt tuhota toisen YK:n jäsenvaltion suvereenina valtiona. Venäjän ydinasekiristys on perustunut sen kansalliseen pelotekäsitteeseen, jonka mukaan pelotetoimien tarkoituksena ei ole pelkästään Venäjään kohdistuvan hyökkäyksen estäminen vaan vastustajien toiminnan rajoittaminen.

Venäjä julkisti marraskuussa 2024 ydinasedoktriininsa päivitetyn version.[1]
Ydinasedoktriinista on myös turvaluokiteltu versio, ja doktriinin julkistaminen palvelee aina Venäjän

[1] Основы государственной политики Российской Федерации в области ядерного сдерживания (2024), http://www.kremlin.ru/acts/bank/51312.

poliittisia päämääriä. Turvaluokiteltu versio sisältää todennäköisesti yksityiskohtaisempia kuvauksia mahdollisista syistä käyttää ydinaseita. Doktriinin päivityksen taustalla on ainakin kaksi syytä, joista tärkein on Venäjän tyytymättömyys ydinasekiristyksensä tehoon Ukrainan sodasta. Vaikka Venäjä onnistunut estämään länsimaiden sotilaallisen puuttumisen sotaan, on Ukraina saanut Venäjän uhkauksista huolimatta sodan aikana kasvavaa ja tehokkaampaa aseapua. Lisäksi Ukraina on laajentanut sotilaallisia toimiaan myös Venäjän valtioalueelle ja iskenyt sinne länsimaiden toimittamilla kaukovaikutteisilla aseilla. Doktriininsa muutoksilla Venäjä pyrki vahvistamaan pelotteensa uskottavuutta ja ennaltaehkäisemään entistä voimakkaamman aseavun toimittamista ja muuta Ukrainan sotamenestystä parantavaa toimintaa.

Toinen keskeisen syy ydinasedoktriinin uudistamiselle on Ukrainan sodan vaikutukset Venäjän tavanomaisten asevoimien suorituskyvylle. Venäjän, kuten muiden ydinasevaltojen, ydinasedoktriinin kehittymiseen on perinteisesti vaikuttanut sen tavanomaisten asevoimien suorituskyky: Jos tavanomaisten asevoimien suorituskyky on heikentynyt, on ydinaseisiin nojattu enemmän. Ukrainan sodassa kuluneen tavanomaisen suorituskyvyn vuoksi ydinaseiden rooli Venäjän sotilaallisessa ajattelussa todennäköisesti vahvistuu.

Ydinaseiden niin sanottuun käyttökynnykseen ei doktriinien muutoksilla ole yksiselitteistä vaikutusta, vaikka doktriini raamittaakin Venäjän ydinaseisiin liittyvää ajattelua. Nykyistä korkeammaksi kirjattu mahdollinen käyttökynnys (2020: ”uhka olemassaololle” vs, 2024: ”kriittinen uhka”) ei estänyt Venäjän sisäistä keskustelua ydinaseiden mahdollisesta käytöstä syksyllä 2022, eikä doktriinin puuttuminen kokonaan estänyt Yhdysvaltoja käyttämästä ydinaseita Japania vastaan vuonna 1945. Venäjä käyttää ydinaseita, jos se arvioi kansallisten intressiensä sitä vaativan, ja tähän arvioon voivat toiset ydinasevallat pelotteen keinoin vaikuttaa, kuten Yhdysvallat teki 2022 syksyllä uhatessaan Venäjää katastrofaalisilla seurauksilla, jos Venäjä käyttäisi ydinaseita Ukrainassa.

Venäjän voimakas, monipuolinen ja modernisoitu ei-strategisten (”taktisten”) ydinaseiden arsenaali, Venäjän ydinasestrategian tutkimus ja avointen lähteiden tiedot Venäjän ydinaseiden mahdollisista maaleista viittaavat Venäjän strategiana olevan ydinaseiskujen toteuttaminen vihollisen asevoimia ja sodankäyntikykyä vastaan pääosin ei-strategisilla ydinasevoimilla, jos Venäjän tavanomaisten asevoimien kyky käydä sotaa on osoittautumassa riittämättömäksi. Pelotteena ydinasevastaiskua vastaan toimisivat Venäjän strategiset ydinasevoimat. Venäjä järjesti vuonna 2024 ensimmäistä kertaa ei-strategisten ydinasevoimiensa kolmiosaiset sotaharjoitukset. Signaalina harjoitukset kertovat Venäjän kiinnostuksesta ei-strategisiin ydinaseisiin pelotteen välineinä, ja sotilaallisesti ne kasvattivat Venäjän asevoimien osaamista ei-strategisten ydinaseiden käytöstä.

Natossa tyypillinen uhkakuva on Venäjän pyrkimys sinetöidä voittoisan hyökkäyssodan saavutukset ydinaseiskujen toteuttamisella tai sillä uhkaamisella. Eräänlainen versio tästä nähtiin helmikuussa 2022, kun Venäjä yritti Ukrainan nopeaa valtausta samalla, kun se määräsi ydinasevoimansa erityiseen taisteluvalmiuteen. Venäjän julkinen ydinasedoktriini ei määrittele ydinaseille tällaista tehtävää, mutta samoin Venäjän olisi doktriiniensa mukaan pitänyt kyetä voittamaan paikallinen sota Ukrainaa vastaan tavanomaisin asevoimin, eikä keskustellulle ydinaseiden käytöstä olisi siten pitänyt doktriinien mukaan olla perusteita. Venäjän monipuolinen ydinasearsenaali mahdollistaa muutkin kuin julkisista doktriineista johdettavat strategiat. Natossa varaudutaan kaikkiin mahdollisiin uhkakuviin, ja pyritään ennaltaehkäisemään Venäjän käsityksiä siitä, että ydinaseet voisivat mahdollistaa voittoisan sodan Natoa vastaan.

Eurooppalaiseen ydinasepelotteeseen liittyvät haasteet

Naton ydinasesateenvarjo perustuu ulotetun pelotteen käsitteeseen, jonka mukaan Yhdysvallat ja Iso-Britannia ulottavat ydinasepelotteensa itsensä lisäksi liittolaistensa suojaksi. Ranska ei ulota pelotettaan muiden suojaksi. Ulotettu pelote on historiallisesti hyödyttänyt kaikkia osapuolia: Turvallisuus on voitu taata, liittolaiset ovat voineet kohdentaa resurssit muihin suorituskykyihin, ja ydinaseiden leviäminen on voitu estää.

Yleisesti liittolaisten suojaksi ulotetun pelotteen uskottavuuden varmistamista pidetään vaikeampana kuin itsensä suojelemista ydinasepelotteella, koska muita suojellessaan asettaa itsensä ydinasevastaiskulle alttiiksi. Ulotetun pelotteen strategian tarkoituksena on synnyttää kyvyttömyyttä arvioida aggression seurauksia ja estää laskelmointia, jonka seurauksena mahdollinen hyökkääjä voisi kuvitella joko todenmukaisesti tai virheellisesti, että voittoisa hyökkäyssota on mahdollinen. Mahdolliselle hyökkääjä pyritään vakuuttamaan ennen aggressiota, että liittokunta on kykenevä ja päättäväinen vastaamaan voimankäyttöön millä tahansa voimankäytön tasolla. 1960-luvun lopulta nykypäivään asti Nato ja sen ydinasepelotteen takaaja Yhdysvallat on hallinnut tätä ongelmaa ylläpitämällä monipuolisia ydinasevoimia, niitä hyödyntäviä sotasuunnitelmia ja riittävän suuria Eurooppaan sijoitettuja tavanomaisia asevoimia.

Huoli Yhdysvaltojen sitoutumisesta Euroopan turvallisuuteen on johtanut vaihtoehtojen etsimiseen, joista yksi on eurooppalaisen ydinasepelotteen vahvistaminen. **Yhdysvaltojen ydinasesuorituskykyjä ei voi täysimääräisesti korvata, mutta teknologisesti, teollisesti ja taloudellisesti olisi mahdollista luoda Euroopan ydinasevoimiin perustuva pelote, jota voisi pitää riittävän uskottavana sotien ennaltaehkäisyyn**. Eurooppalaisen vaihtoehdon luominen olisi kuitenkin vaativa prosessi, ja lisäksi sen tiellä olevat poliittiset rajoitteet ovat merkittäviä. Niistä keskeisin on Ranskan vuosikymmenien aikoina strategiseen kulttuuriin vakiintunut peloteajattelu, jonka mukaan ydinasepelotetta ei voi uskottavasti ulottaa liittolaisten suojaksi.

Jotta eurooppalaista ulotettua pelotetta voisi rakentaa Ranskan ydinaseiden varaan, ainakin seuraavat kysymykset tulisi ratkaista.

1. **Ranskalainen peloteajattelu ja strateginen kulttuuri**: Epävarmuus Yhdysvaltojen valmiudesta suojella liittolaisiaan oli yksi Ranskan syistä hankkia itsenäinen ydinasepelote. Ranskan mukaan valtio ei voi uskottavasti luvata suojella ydinaseilla muita kuin itseään. Kylmän sodan aikana Ranska muun muassa kehitti ydinasejärjestelmiä, joiden kantama ulottui vain Länsi-Saksaan. Tavoitteena oli pysäyttää Varsovan liiton joukot ennen niiden invaasiota Ranskaan. Eurooppalaisten suojaksi ulotettu ranskalainen pelote edellyttäisi Ranskalta peloteajattelun siten kokonaisvaltaista uudistamista. Muutoksen olisi oltava pysyvä, koska muutoin seuraava presidentti voi palata Ranskan perinteiseen ajattelutapaan.
2. **Nykyistä doktriinia ja strategiaa tulisi muuttaa.** Ranskan nykyinen ydinasedoktriini määrittelee Ranskan strategiaksi ydinaseiden käytön ”viimeiseen varoitukseen”, eräänlaiseen varoituslaukaukseen, jonka jälkeen Ranska voi toteuttaa yhden ydinaseiskun vastustajan poliittisiin, sotilaallisiin ja taloudellisiin hermokeskuksiin.[2] Pelotteena Ranskaa vastaan kohdistuvaan hyökkäykseen strategia on uskottava, mutta hyökkäystä Ranskan liittolaiseen harkitseva ydinasevalta voi laskelmoida, ettei Ranska olisi valmis iskemään sitä vastaan tietäen, että Ranskaan kohdistuva ydinasevastaisku olisi väistämätön. Naton ja Yhdysvaltojen

[2] Ranskan Presidentti (2020), Speech of the President of the Republic on the Defense and Deterrence Strategy, https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2020/02/07/speech-of-the-president-of-the-republic-on-the-defense-and-deterrence-strategy.

perinteinen ulotetun pelotteen strategia on ratkaissut saman ongelman strategialla, joka sisältää mahdollisuuden ydinaseiden vaiheittaiseen käyttöön (josta Ranska doktriinissaan suoraan kieltäytyy) ja tukemalla doktriinia monipuolisilla ydinasesuorituskyvyillä. Strategian tarkoituksena ei ole hankkia kykyä ydinsodan voittamiselle, vaan vakuuttaa vastustaja tämän kyvyttömyydestä valita itselleen sopivaa voimakäytön tasoa, eristää konfliktia itselleen sopiviin raameihin maantieteellisesti tai muuten, ja saavuttaa tavoitteitaan ydinasekiristyksellä tai rajoitetuilla ydinaseiskuilla.

3. **Jos Ranska muuttaisi doktriiniaan vastaamaan paremmin ulotetun pelotteen strategiaa, sen pitäisi hankkia myös monipuolisempia suorituskykyjä.** Nykyinen arsenaali (neljä sukellusvenettä, 50 ilmasta laukaistavaa risteilyohjusta, yhteensä noin 300 ydinkärkeä) kykenee vain nykyiseen strategiaan. Arsenaalin rajoittuneisuutta lisäävät sukellusveneiden vaatimat huoltotyöt, joiden vuoksi tavallisesti vain yksi sukellusvene on partioreitillä suorittamassa pelotetehtävää. Poikkeusoloissa partioreitille voi lähettää myös toisen tai jopa kolmannen sukellusveneen. Suorituskyvyt ovat kuitenkin yksipuolisia, ja myös Ranskan ydinasevoimien ilmakomponentti on suunniteltu strategisiin tehtäviin ja varustettu monipuolisempaan strategiaan rajallisesti sopivalla suuritehoisella ydinkärjellä. Periaatteessa Ranska olisi kuitenkin kykenevä luomaan ulotetun pelotteen strategiaan sopivat ydinasevoimat. Kylmän sodan päättyessä sillä oli noin 600 ydinaseen arsenaali, joka sisälsi myös ei-strategisia (”esistrategisia”) suorituskykyjä, muun muassa Venäjän nykyistä Iskander-järjestelmää vastaavan Hadés -ohjusjärjestelmän.
4. **Pelotteen uskottavuuden takaamiseksi etulinjan maihin tulisi sijoittaa riittävästi kansallisia tavanomaisia asevoimia.** Koska toisten suojaksi ydinasepelotteensa ulottava valtio asettaa itsensä ydinaseiskulle vaaralle alttiiksi, sen uskottavuus on lähtökohtaisesti epävarmaa. Epävarmuutta vähentääkseen Yhdysvallat on perinteisesti ylläpitänyt suurta määrää armeijan joukkoja Euroopassa. Näin ollen pelotetta ei käytännössä uloteta pelkästään liittolaisten vaan myös toiseen maahan sijoitettujen omien asevoimien suojaksi. Vastaavan kokoisia joukkoja Euroopassa ei Ranska todennäköisesti kykene ylläpitämään, joskin pelotteen uskottavuuden takaavan riittävän määrän ylläpitämän saattaisi olla mahdollista.
5. **Liittolaiset todennäköisesti haluaisivat osallistua ydinasesuunnitteluun.** Merkittävimmät ydinasesuunnitelmat laaditaan Yhdysvalloissa kansallisesti. Tästä huolimatta pelotteen kollektiivisen luonteen vuoksi suunnitelmien olisi vastattava liittolaisten turvallisuustarpeisiin, oltava yhteensopivia Naton muiden suunnitelmien kanssa ja liittolaisten on voitava myös luottaa tähän. Tämän vuoksi ydinasesuunnittelua tehdään myös Natossa, jossa suunnitelmat laaditaan SHAPE:ssa ja niiden poliittisesta ohjauksesta päätetään ydinasesuunnitteluryhmässä (NPG). Ranska ei nykyisen politiikkansa mukaan osallistu Naton ydinasesuunnitteluun, eikä Ranskan aikaisemiin tarjouksiin pelotteen jakamisesta liittolaisille ei ole sisältynyt vaikutusvallan tarjoamista Ranskan kansalliseen ydinasesuunnitteluun.
6. **Päätösvalta ydinaseiden käytöstä tulisi ratkaista.** Yhteisten suunnitelmien myötä liittolaisilla tulisi olla sananvaltaa myös mahdollisiin olosuhteisiin, joissa ydinaseita käytetään. Ulotetussa pelotteessa riskit ydinaseiden käytöstä kannetaan kollektiivisesti, joten liittolaiset eivät historiallisesti ole halunneet jättää päätösvaltaa yksin ydinasevallan käsiin. Yhdysvaltojen Eurooppaan sijoitettujen ydinaseiden käytöstä päättää NPG. Ranskan edelliset tarjoukset eivät ole sisältäneet jaettua päätösvaltaa.
7. **Uusien suorituskykyjen hankkiminen todennäköisesti edellyttäisi rahoitusta.** Vaikka ulotetun pelotteen strategiaan sopivat suorituskyvyt olisi teknisesti mahdollista hankkia, taakka olisi raskas ydinasesuojaa tarjoaville eurooppalaisille valtioille. Tukea olisi mahdollisesti saatava liittolaisilta. Rahoittajat todennäköisesti haluaisivat vastineeksi jotakin, esimerkiksi kohtien 5 ja 6 mukaista päätösvaltaa.

Ranskan mukaan sen ydinasepelotteella on kuitenkin ”eurooppalainen ulottuvuus” perustellen, että ”pelkällä olemassaololollaan” Ranskan ydinaseet vahvistavat eurooppalaisten liittolaisten turvallisuutta. Ranska on myös tarjonnut ydinasepelotteensa suojaa eurooppalaisille liittolaisilleen aikaisemmin. **Tarjouksiin ei ole kuitenkaan sisältynyt lopulta muuta kuin, että 1) Ranska on ollut valmis keskustelemaan strategiastaan, 2) Ranskan kansallisiin ydinaseharjoituksiin on voinut osallistua.**

Tarjousten niukkaa sisältöä selittää, että Ranska painottaa pelotteen harjoittamisessaan suorituskykyjä ja strategiaa enemmän signaalien lähettämistä vastustajille. Liittolaisten suojaksi on käytännössä tarjottu pelotteen osoittamista, eikä Ranskan sitoutumista pelotteen uskottavuuden takaavaan strategiaan. Tämän logiikan mukaisesti rajallisten ja vain Ranskan puolustamiseen tarkoitettujen ydinasesuorituskykyjen osoittaminen tai niiden sijoittaminen toiseen maahan synnyttäisi epävarmuutta hyökkäyssodan seurauksista, joka siten ennaltaehkäisisi sotien syttymistä. Myös perinteinen ulotetun pelotteen strategia perustuu vastaavaan ajatteluun, mutta sen lähtökohtana yrittää käytännön toimin varmistaa, että signaalit todellakin luetaan tarkoitetulla tavalla. Ranskan tarjouksissa ei tällaista sisältöä ole, minkä vuoksi niihin on historiallisesti suhtauduttu epäillen. Mahdollinen hyökkääjä voi lukea signaalin toisin kuin on tarkoitettu, etenkin jos hyökkäystä harkintaankin valtioon, joihin Ranskan ydinaseita tai joukkoja ei ole sijoitettu.

Pohjimmiltaan Ranskan tarjoukset sisältävät erottamattoman ristiriidan: ulotettu pelote perustuu sitoutumisen osoittamiseen ja sen myötä ydinasesuojaa tarjoavan valtion liikkumavaran rajoittamiseen. Ranskan peloteajattelu kuitenkin painottaa päinvastoin sitoutumisen välttämistä ja oman liikkumavaran maksimoimista, minkä vuoksi se ei voi uskottavasti tarjota pelotettaan liittolaistensa suojaksi.

Ranskasta poiketen **Britannialla ei ole poliittisia tai peloteajatteluun liittyviä esteitä hankkia ei-strategista suorituskykyä tukemaan ulotettua pelotetta Euroopassa.** Toisin kuin Ranska, Britannia pitää ulotettua pelotetta lähtökohtaisesti uskottavana, ja sen ydinaseet on asetettu vuoden 1962 Nassaun sopimuksen jälkeen Naton puolustukseen. Iso-Britannian ydinasesuorituskyky on kuitenkin Ranskan tapaan rajallinen (neljä sukellusvenettä, enintään 260 ydinkärkeä) ja mitoitettu tukemaan Naton nykyistä Yhdysvaltojen pelotteeseen perustuvaa strategiaa. Vaikka arsenaalin yhdistäisi Ranskan nykyiseen ydinasesuorituskykyyn, olisi se strategisiin sukellusveneisiin perustuvana silti liian yksipuolinen tuottamaan tarvittavia iskusuunnitelmia. Lisäksi ydinkärkiä kantavat ohjukset hankitaan Yhdysvalloista, minkä vuoksi Britannian ydinasesuorituskyky ei ole täysin itsenäinen.

Kylmän sodan aikana myös Britannialla oli nykyistä voimakkaampi arsenaali, 1980-luvun alussa noin 500 ydinkärkeä, johon kuului myös ilmavoimien ei-strategisia (”alistrategisia”) ydinpommeja. Nykyäänkin Britannian kotimainen aseteollisuus kykenisi tarvittaessa tuottamaan ulotetun pelotteen strategiaa tukevia ei-strategisia asejärjestelmiä, kuten risteilyohjuksia. Ranskan tapaan rajoittavana tekijänä on kuitenkin teollinen kapasiteetti, rahoitus sekä pelotteen uskottavuuden takaavien tavanomaisten asevoimien tuottaminen.

Pohjimmiltaan uskottavan eurooppalaisen pelotteen olisi kyettävä estämään mahdolliselta hyökkääjältä tiet voittoisaan sotaan, ja saada hyökkääjä ymmärtämään tämä. Yhdysvaltojen suorituskykyjä ei tarvitsisi siten täysimääräisesti korvata, mutta pelkästään Britannian ja Ranskan ydinasevoimiin nojaava ydinasepelote tulisi olla Yhdysvaltain arsenaalin tapaan nykyistä monipuolisempi. Koska ydinaseiden tuhovoima tasoittaa arsenaalien välisiä kokoeroja, eurooppalaisen arsenaalin ei myös tarvitsisi olla yhtä suuri kuin Venäjällä. Pelotteen uskottavuutta merkittävästi vahvistavat ydinasevoimat olisi mahdollista tuottaa melko suppealla määrällä uusia ydinaseita, mahdollisesti jopa pelkästään Britannian ydinasevoimien vahvistamisella. Uusien aseiden

tulisi kuitenkin olla ei-strategisia (”esistrategisia”, ”alistrategisia”, ”taktisia”) ydinasejärjestelmiä, joita Iso-Britannialla ja Ranskalla ei tällä hetkellä ole, mutta joiden tuottamiseen niillä on kuitenkin riittävä tietotaito. Järjestelmien kehitystyö ja käyttöönotto veisi kuitenkin useita vuosia.

Yhdysvaltojen ydinasepelotteen korvaaminen Britannian ja Ranskan ydinaseisiin perustuvalla pelotteella olisi siten teknologisesti ja teollisesti mahdollista, mutta prosessi olisi raskas ja todennäköisesti edellyttäisi liittolaisten tukea. Ranskan perinteinen peloteajattelu muodostaa merkittävimmän rajoitteen Naton ydinasesuojan perustamiselle eurooppalaisten ydinaseiden varaan. Liittokuntapolitiikan muitakaan haasteita ei ole syytä vähätellä. Lisäksi eurooppalaisen pelotteen uskottavuutta takaavien tavanomaisten asevoimien tuottaminen olisi vaativaa ja kallista. Tämäkin prosessi veisi vähintään useita vuosia.

Lyhyellä aikavälillä tyydyttävää vaihtoehtoa Yhdysvaltojen ydinasepelotteelle ei siis ole. Tästä huolimatta nykyistä vahvemmat ja monipuolisemmat eurooppalaiset ydinasevoimat, erityisesti nykyistä vahvemmat Britannian ydinasevoimat, antaisivat mahdollisen varautua Yhdysvaltojen sitoutumiseen liittyvien riskien toteutumiseen.